

DOI 10.31651/2524-2660-2019-1-140-145
 ORCID 0000-0002-6892-3739

КРАВЦОВА Тетяна Олександрівна,

Ph.D, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
 Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка
e-mail: tankrava@gmail.com

УДК 377.014.54:355

КОУЧИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті на основі аналізу наукової літератури та практичної діяльності обґрунтовано особливості впровадження коучингових технологій у процесі професійного становлення майбутнього викладача вищої школи та розвитку його професіоналізму.

Ключові слова: професіоналізм; коучинг; педагогічний коучинг; коучингові технології; розвиток професіоналізму викладача; індивідуальна освітня програма.

Постановка проблеми. В умовах модернізації системи вітчизняної вищої освіти, переходу на новий зміст, все важливішою стає проблема підвищення рівня професіоналізму, становлення професійної свідомості педагогів закладів вищої освіти, розвитку у них здатності узагальнювати й удосконалювати зміст своєї діяльності. При цьому тільки професійний розвиток сприяє появі у педагогів мотивації до творчості, до успіху у професійній діяльності.

Перехід на європейські стандарти вимагає від викладача принципово інших підходів до побудови освітнього процесу, він має бути здатним до результативного професійно-особистісного самовизначення, саморозвитку, самовдосконалення, постійно підвищувати власний інноваційний потенціал та професіоналізм. Саме тому, у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів доцільно використовувати технології коучингу, використання, яких підвищуватиме рівень професіоналізму викладачів закладів вищої освіти, забезпечить розвиток ціннісної сфери особистості студента, ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Питанням розвитку професіоналізму педагогів присвячені праці таких науковців: Г. Авдіянц, І. Багаєва, Л. Гребенкіної, Н. Гузій, Б. Дьяченко, Є. Зеєра, І. Зязюна, А. Красюк, Н. Кузьміної, Н. Ничкало, В. Олійника, Л. Пуховської, С. Сисоєва, Т. Сущенко та ін.).

У науково-педагогічній та науковій літературі здійснений аналіз трактування коучингу, зокрема працях П. Безручко, Т. Борової, Т. Голві, П. Зеус,

Н. Зирянової, Р. Кілбурга, Н. Горук, О. Рибіної, І. Рибкіна, С. Симодейко Т. Чернової. Педагогічний коучинг, як технологію освіти, розглядають С. Голіяд, С. Романова, О. Рудницьких, Т. Чернова. Оскільки не було розглянуто коучинг як технологію розвитку професіоналізму майбутнього викладача, **метою даної статті** є дослідження потенціалу коучингових технологій в процесі розвитку професіоналізму майбутніх викладачів закладів вищої освіти

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі здійснення якісної професійної підготовки майбутніх фахівців, провідна роль належить особистості викладача, оскільки будучи професіоналом у своїй галузі, він має сприяти створенню високого професійного рівня у студента, професійного усвідомлення власної діяльності, розвитку відповідальності за результати власної діяльності.

У сучасній педагогічній науці категорія «професіоналізм» стала предметом активного дослідження, що зумовлено насамперед суспільними вимогами до забезпечення якості професійної підготовки та діяльності фахівців. Проблематиці дослідження професіоналізму присвячені дослідження І. Багаєва, Л. Гребенкіна, Б. Дьяченко, І. Зязюна, М. Кларина, Н. Кузьміна, А. Маркової, Л. Мітіна, Л. Пуховської, Р. Роман та ін.

У соціолого-педагогічному словнику за редакцією В. Радула професіоналізм визначається як «сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються у людині в процесі оволодіння знаннями та довготривалої діяльності, що забезпечують якісно новий, вищий рівень розв'язання складних професійних завдань» [1, с. 203].

Ми враховуємо думку А. Маркової, що професіоналом може стати педагог, який: а) особистісно-орієнтований на професію, мотивований до праці в ній, задоволений нею; б) успішно розв'язує завдання управління, навчання й вихо-

вання учнів; в) досягає необхідних суспільних результатів у розвитку особистості учнів; г) використовує сприятливі для демократичного суспільства способи, технології; д) засвоює норми, етапи професії, досягає майстерності в ній; е) соціально активний у суспільстві; ж) відданий педагогічній професії; з) схильний до якісної та кількісної еволюції оцінки своєї професійної діяльності; і) досягає необхідного рівня професійних особистісних якостей, знань і вмінь; к) усвідомлює перспективу, зони найближчого професійного розвитку; л) відкритий до професійного навчання та накопичення досвіду; м) прагне індивідуалізувати свою працю і свідомо розвинути свою індивідуальність засобами професії; н) збагачує досвід професії за рахунок особистого творчого внеску [2].

Здійснюється вдосконалення професіоналізму викладача в процесі якого змінюються структура і зміст професійної діяльності. Фундаментальна умова становлення професіоналізму – це підвищення рівня професійної самосвідомості, яка виявляється в розумінні необхідності перетворення свого внутрішнього світу [3].

Зокрема, А. Мітіна, порівнюючи особистісний і професійний розвиток, відзначає процес зміни стереотипів традиційних форм професіоналізації, визначає взаємозв'язок професійного розвитку і особистісного, в основі яких лежить принцип саморозвитку, що детермінує здатність особистості перетворювати власну життєдіяльність на предмет практичного перетворення, що призводить до творчої самореалізації [4].

В останні роки значення надають коучингу, як технології, що сприяє формуванню особистості майбутнього викладача як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, здатного до реалізації своїх потенційних можливостей.

У процесі професійної підготовки майбутніх викладачів досить дієвою є *технологія коучингу*. Як зазначає М. Дауні, коучинг - це мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчання і розвитку іншої людини [5, с. 3]

Коучинг (від англ. Coaching – навчання, тренування) – технологія, що включає вправи, навчальні новим способам мислення і поведінки, які можуть бути успішні тільки в процесі взаємодії з учнями. Використання коучингових тех-

нік як педагогічних технологій відкриває нові перспективи в сучасній освіті, в їх основі лежить постановка і максимально швидке досягнення запланованих завдань шляхом мобілізації внутрішнього потенціалу коуча і того, хто навчається, освоєння передових стратегій отримання результату [6; 7; 8].

На думку С. Романової, коучинг – це взаємостосунки між викладачем і студентами, коли викладач ефективно організовує процес пошуку студентами кращих відповідей на питання, що їх цікавлять, допомагає студентам розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у своїй майбутній професії [8, с 85].

Р. Парслоу обґрунтовує коучинг, як це процес, який сприяє реалізації навчання та розвитку а, отже, удосконаленню компетентності та професійних навичок того, хто навчається. [9, с. 57].

На думку Т. Борової, освітній коучинг це система заходів щодо встановлення взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу з метою досягнення взаємно визначених цілей як з удосконалення професійної діяльності так і підвищення якості навчання, що, у свою чергу, призведе до підвищення ефективності роботи освітнього закладу [6].

Головним елементом освітнього коучингу є встановлення цілей та визначення шляхів їх реалізації, на основі чого розкривається можливість бачення перспективних цілей, що є також безпосередньою умовою успішних коучингових процедур. [6].

С. Голяд та Т. Чернова, розглядають педагогічний коучинг як технологію постійного вдосконалення професіоналізму педагогічного працівника, що сприяє ефективній партнерській взаємодії суб'єктів освітнього процесу, спрямована на досягнення ними цілей, забезпечення самостійності та ефективності в прийнятті рішень особистісного та професійного характеру [7, с. 107].

Враховуючи таке розуміння трактування, у майбутнього викладача розвивається здатність за допомогою коучингових технологій будувати індивідуальну траєкторію власного професійного розвитку, спрямованого на поліпшення власних професійних компетенцій, вмінь, потенціалу, креативності, творчо-

сті, спираючись на здатність людини вчитися самому і творчо діяти.

Ми враховуємо думку Т. Федірчик, в контексті розгляду особливостей розвитку професіоналізму викладача закладів вищої освіти [10.], яка зазначає що: 1) педагог вищої школи – професіонал – це викладач не однієї дисципліни, а цілої освітньої галузі, здатний до інтеграції наукових знань; 2) педагог вищої школи – психолог, здатний зіставляти свої педагогічні впливи з особливостями психічного розвитку студентів, враховуючи при цьому їх індивідуальні якості; 3) педагог вищої школи – педагог життя, вихователь майбутніх фахівців як громадян і професіоналів; 4) педагог вищої школи – дослідник, здатний до всебічного аналізу власної науково-педагогічної діяльності, педагогічного процесу і його результатів, об'єктивної оцінки досягнень як у своїй роботі, так і в розвитку студентів; 5) педагог вищої школи – творець, творчий працівник, який відмовився від рецептурної педагогіки, від готових методичних розробок занять і здатний конструювати на науковій основі власні, індивідуальні педагогічні системи, створювати нові педагогічні технології та методи професійного навчання; 6) педагог вищої школи – методист, здатний забезпечити розробку навчально-методичного забезпечення до тих навчальних дисциплін, які він викладає; здійснити консультативну діяльність в процесі проходження студентами різних видів практики; 7) педагог вищої школи – суб'єкт педагогічного процесу, здатний забезпечити власний саморозвиток, індивідуальність, професійний імідж. Отже, визначення сутності феномену професіоналізму виявляється у поєднанні діяльнісних, особистісних складових, коли професіоналізм розглядається в діалектичній єдності проявів діялісного особистісного та відповідно визначається поняттями професіоналізму діяльності і професіоналізму особистості. З цією метою пропонують різноманітні технології, спеціально організовані процедури, що сприяють самопізнанню, самооцінці, саморозвитку, самоконтролю.

Коучингову техніку «колесо балансу» можна використовувати для діагностики рівня сформованості професіоналізму особистості. Техніка «колесо балансу»

дозволяє визначити 6-8 найбільш важливих складових професійної діяльності майбутнього викладача (наукова, освітня, виховна, організаційна) чи особистісних якостей, здібностей, професійних умінь. У процесі виконання техніки, майбутній викладач виокремлює власні значимі компоненти професіоналізму, здійснює самоаналіз рівня їх сформованості, визначає найбільш важливі з його точки зору складові, розвиток яких буде впливати в найбільшій мірі на результати діяльності в закладі вищої освіти. За допомогою техніки «шкалювання» від 1 до 10 здійснюється оцінка рівня сформованості професійних якостей та компетентностей.

Метод «структури компетентності» дозволяє покращувати професійну діяльність, що вимагає специфічних навичок. Він поєднує в собі ретельний аналіз необхідних поведінкових навичок і кваліфікації і легких у використанні пам'яток спостереження і самооцінки.

Як зазначає С. Шевчук, освітній коучинг саме і є методологічною основою, що забезпечує рівноправні суб'єкт-суб'єктні відносини учасників навчального процесу, створює ефективні психолого-педагогічні умови [11, с. 64].

Центральне місце в технології коучингу займають суб'єкт-суб'єктні відносини між педагогом і студентом, де педагог ефективно організовує процес пошуку кращих рішень поставлених завдань і втілення їх в життя, стимулює і спонукає до підвищення рівня професійного розвитку і, що сприяє саморозвитку та розвитку професіоналізму. Для того щоб технологія коучингу була дієвою для обох сторін, що дозволить перемістити опанта із зони проблеми в зону ефективного вирішення проблеми професійного вибору чи професійної діяльності, доречним буде застосовувати техніку, яка називається «спіраль практики» [9].

Техніка «спіраль практики» доцільно застосовувати, коли необхідно сформувати вміння або освоїти якийсь новий процес (викладання, організацію виховної роботи). Розпочинати «спіраль практики» необхідно зі етапу пояснення і демонстрації ситуації, проблеми. Наступною стадією йде стадія рефлексії навчання, що опановано в ході початкового етапу. Наступним етапом буде

здійснюватися обґрунтування висновків, щодо прогресу, досягнутого в напрямку поставлених цілей та завдань. Останній етап передбачає планування подальшої практичної діяльності. Звичайно ж, це призводить до виникнення нового професійного досвіду вже на більш високому якісному рівні. Весь процес починається знову і знову, триває по спіралі, що веде до все більш високого рівня майстерності і професіоналізму.

Відтак, застосування коучингових технологій спонукає до творчого пошуку рішень і підтримує рішучість досягати цілей, стимулювати самонавчання, щоб в процесі діяльності майбутній викладач закладів вищої освіти зміг сам знаходити і отримувати необхідні знання. Саме тому необхідно навчити магістра максимально ефективно використовувати свої сильні сторони, про які він, як правило, не здогадується і тому не використовує, визначити найважливіші цілі і потім досягати їх з найменшими зусиллями.

У процесі професійної підготовки майбутніх викладачів коучингові технології дозволяють формувати, впевненість людини в собі і загальний характер його особистості. Оскільки важливим аспектом ролі сучасного коуча-викладача, наставника чи куратора є зміцнення почуття впевненості в собі і самосвідомості, а також формування в у майбутніх викладачів вищої школи адекватної самооцінки. Зауважимо, чим вище рівень впевненості, самосвідомості і самооцінки студента, тим вищою буде його мотивація до використання власних професійних якостей, компетентностей та до прийняття відповідальності за підвищення наявної у нього на даний момент рівня професіоналізму.

Ми враховуємо думку А. Деркача та В. Зазикіна, що самооцінка є важливою детермінантою професійної самосвідомості. Науковці відзначають, що на адекватну самооцінку впливають не тільки результативність діяльності, але й соціальні фактори, оціночні судження та відношення інших [7, с. 173]. Оскільки змістом самооцінки є ставлення майбутнього педагога до власної професійної діяльності та розвитку професійно важливих якостей і характеристик відносно професійних еталонів та стандартів, вважаємо, що у процесі професійної

підготовки майбутнім викладачам мають бути представлені високі зразки професіоналізму, критерії його розвитку, сформовано уміння й навички рефлексії процесу професійного становлення та власної професійної діяльності.

Слід враховувати, що майбутній викладач знаходиться на етапі усвідомлення та ознайомлення зі специфікою професійної діяльності, відбувається розвиток професіоналізму педагога як суб'єкта праці. В процесі оволодіння практичними навичками майбутнього викладача професійної діяльності, його самооцінка розмежується на самооцінку результату – оцінку досягнутого і задоволеність чи незадоволеність результатами, та самооцінку потенціалу тобто оцінку своїх потенційних можливостей, віру в себе, впевненість в собі як професіоналі. Відтак, досягнення професіоналізму викладачем до рівня майстерності можливе лише за умови системного самооцінювання результатів. Так, за допомогою відкритих коучингових запитань, які ставляться перед майбутнім викладачем, у процесі побудови індивідуальної траєкторії розвитку відбувається актуалізація внутрішніх ресурсів особистості, дозволяючи прийняти відповідальність за самостійно знайдені на цьому шляху вирішення і спланувати їх досягнення, пізнати себе і свій потенціал.

У нашому дослідженні ми враховуємо думку І. Краснощок, яка індивідуальну освітню програму студента розглядає як документ, що формалізує індивідуальну освітню траєкторію в цілісному освітньому процесі, який має відбивати основні лінії розвитку компетентностей майбутнього фахівця й містити: індивідуальну програму навчання, індивідуальну програму особистісно-професійного саморозвитку, індивідуальну програму професійного виховання. Відповідно до потреб та інтересів студента можуть додаватися інші розділи, наприклад, індивідуальна програма науково-дослідної діяльності [12, с. 104]. Таким чином можливо створювати плани особистісного розвитку чи індивідуальної освітньої програми, що охоплює будь-яку тему, що цікавить майбутнього викладача, оскільки сприяння розвитку вміння вчитися набагато важливіше, ніж сам зміст навчання.

Під індивідуальною освітньою програмою розвитку студента розуміємо попередній план, складений самим студентом за підтримки педагога-наставника, його освітньої та професійної іншої діяльності, спрямованої на особистісний і професійний розвиток; розроблений з урахуванням особистих, освітніх і професійних інтересів, потреб і запитів.

Індивідуальна освітня програма, що реалізується за допомогою коучингу, має фокусуватися лише на одній або двох специфічних цілях професійного розвитку чи професійної діяльності, яких необхідно досягти в порівняно короткі терміни. Крім того, дуже важливо, щоб кожна мета (виховна, освітня, науково-дослідна) майбутнього викладача, що визначена в індивідуальній освітній програмі, відповідала критеріям SMART: була конкретною, вимірною, досяжною, доречною в даних умовах і розрахованою за термінами досягнення, чітко визначені часові та освітні критерії, а також обґрунтована етапність навчання. Зауважимо, що майбутній магістрант може чітко обґрунтувати індивідуальну освітню програму, відповідаючи на такі ключові питання: «Чого саме необхідно досягти? Як це буде відбуватися? Де це буде відбуватися? Коли цей процес почнеться і коли завершиться? Хто буде залучений до цього процесу?».

Принцип вибору індивідуальної освітньої програми розвитку полягає в тому, що магістрант має право на усвідомлений і погоджений з педагогом вибір основних компонентів своєї освіти: змісту, цілей, задач, темпу, форм і методів навчання, особистісного змісту освіти, системи контролю й оцінки результатів. Творчість магістрантів можлива лише за умов власного вибору елементів освітньої та професійної діяльності. Для цього ми в процесі викладання навчальної дисципліни «Основи професійного становлення особистості викладача» забезпечуємо майбутнім викладачам вищої школи право вибору теми творчої та наукової роботи, форми її виконання і захист, заохочуємо власну самооцінку, його аргументи, висновки, в межах навчальної дисципліни студенти формують індивідуальну освітню програму, траєкторію власного саморозвитку.

Використання технологій, методів та інструментів коучингу, його позитивна філософія створює основу для інтенсивного професійного розвитку та саморо-

звитку, оскільки чим більший ступінь включення майбутніх викладачів закладів вищої освіти у конструювання власної програми індивідуального (професійного) розвитку, тим повніше буде виявляється їх індивідуальна творча самореалізація, зростати рівень професіоналізму.

При цьому студенти, виконуючи цю роботу індивідуально, наповнюють створені образи особистісним змістом, оцінюють вже наявні у них для цього способу ресурси і бачать свої «точки зростання». Техніки коучингу істотно підвищують ступінь усвідомленості і мотивації майбутньої педагогічної діяльності, дозволяють намітити конкретні дії для підвищення її ефективності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, формування професіоналізму майбутніх викладачів неможливе без використання технології коучингу («спіраль практики», «структура компетентності», «колесо балансу», методика «шкалювання», постановка цілей у відповідність із моделлю SMART у процесі формування індивідуальної освітньої програми), сприятимуть самостійному покроковому осмисленню та самостійному пошуку, стимулюватиме актуалізацію внутрішніх ресурсів майбутніх викладачів, дозволить здійснити передачу досвіду, знань, розвитку компетенцій, формування чіткої педагогічної позиції, сформованих професійно-особистісних якостей, дозволить формувати траєкторію індивідуального розвитку.

Перспективою подальших досліджень визначено використання коучингових технологій в системі професійної підготовки майбутнього педагога, формування коучингової компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В.В. Радуга. Київ: Екс.Об, 2004. 304 с.
2. Маркова А.К. Психологія професіоналізму. М.: Знание, 1996. 308 с.
3. Семиченко В.А. Психологія личности. Київ: Видавець Ешке О.М., 2001. 427 с.
4. Митина Л.М. Психологія професіонального розвитку. М., 1998. 200 с.
5. Майлз Д. Эффективный коучинг. Уроки коуча коучей. М.: Из-во «Добрая книга», 2013. 288 с.
6. Борова Т.А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищої школи: монографія. Харків: СМТ, 2011. 381 с.
7. Голіяд І, Чернова Т. Філософія педагогічного коучингу. *Молодь і ринок*, 2016. № 3(134) березень. С. 106–112.

8. Романова С.М. Коучинг як нова технологія в професійній освіті. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.* 2010. Вип. 3. С. 83–86.
9. Парслоу Э., Рэй М. Коучинг в обучении: практические методы и техники. СПб.: Питер, 2003. 204 с.
10. Федірчук Т.Д. Розвиток професіоналізму викладача як фактор управління якістю вищої освіти. URL: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2009/NiO_3
11. Шевчук С.П. Коучинг як метод навчання студентів у контексті реформування вищої освіти України. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Серія: Педагогіка.* 2016. Т. 269. Вип. 257. С. 62–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_269_257_13.
12. Краснощок І.П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2018. №60. Т. 1. С. 101–107. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/60/part_1/21.pdf.
13. Деркач А., Зазыкин В. Акмеология: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2003. 256 с.
14. Gallwey T. The Inner Game of Golf. *Random House Trade Paperbacks. Reprint edition.* 2009. 288 p
1. Sociological and Pedagogical Dictionary (2004). In V.V. Radul (Ed.). Kyiv: Eks. Ob.
2. Markova, A. K. (1996). Psychology of professionalism. Moscow: Knowledge.
3. Semichenko, V.A. (2001). Psychology of personality. Kyiv: Publisher Oshko O.M.
4. Mitina, L.M. (1998). Psychology of professional development. Moscow.
5. Miles, D. (2013). Effective coaching. Lessons of coach coaching. Moscow: Publisher "Good Book".
6. Borova, T.A. (2011). Theoretical bases of adaptive professional development management of establishment of a higher education scientific and pedagogical workers: a monograph. Kharkiv: SMIT.
7. Goliiad, I.S. (2016). Philosophy of Pedagogical Coaching. *Youth and market.* 3(134), March. 106–112.
8. Romanova, S.M. (2010). Coaching as a new technology in professional education. *Bulletin of the National Aviation University. Pedagogy. Psychology.* 3. 83–86.
9. Parslow, E., Ray, M. (2003). Coaching in teaching: practical methods and techniques. St. Petersburg: Peter.
10. Fedirchuk, T.D. (2009). Development of teacher's professionalism as a factor of quality management of higher education. Retrieved from http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2009/NiO_3
11. Shevchuk, S.P. (2016). Coaching as a method of teaching students in the context of the reform of higher education in Ukraine. *Scientific works. Peter Mohyla Black Sea State University. Pedagogy.* Vol. 269. Issue. 257. 62–65. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_269_257_13
12. Krasnoshchok, I.P. (2018). Student's individual educational trajectory: theoretical aspects of the organization. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools: collection scientific works.* Zaporizhia: KPU. 60. 1, 102–107. Retrieved from http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/60/part_1/21.pdf.
13. Derkach, A., Zazykin, V. (2003). Akmeologiya. St. Petersburg: Peter.
14. Gallwey, T. (2009). The Inner Game of Golf. *Random House Trade Paperbacks. Reprint edition.*

KRAVTSOVA Tetiana,

Ph.D, Associate Professor of Pedagogy and Management of Education Department,
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

**COACHING AS TECHNOLOGY OF INSTITUTIONS OF
HIGHER EDUCATION FUTURE LECTURER'S PROFESSIONALISM DEVELOPMENT**

Abstract. *Problem. The transition to European standards requires from a lecturer fundamentally different approaches to the educational process construction, one must be capable of effective professional and personal self-determination, self-development, self-improvement, constantly increase their own innovative potential and professionalism. Thus appears the necessity to improve the institutions of higher education lecturers' professional training system from world trends in education, development of professional and personal development technologies, use of which will raise the level of institutions of higher education lecturer's professionalism, will ensure the value sphere development of student's personality, value attitude to future professional activity.*

The purpose of the article is to investigate the potential of coaching technologies in the process of the institutions of higher education future lecturer's professionalism development.

Main study results. It has been specified that in modern studies, professionalism is considered as a qualitative characteristic of the specialist's personality professional development and as an integrated personality formation that determines the state and level of professionally important qualities and characteristics development in a holistic and most complete way, predetermines the ability of a person to fulfill the whole range of tasks in a profession, the possibilities of self-development and adaptation to changing conditions of professional activity. The content of coaching, pedagogical coaching, coaching

technologies concepts has been substantiated. The approaches to understanding the concept of coaching, pedagogical coaching, technologies of coaching in domestic and foreign science have been specified. The features of using such technologies of coaching as "the spiral of practice", "competence structure", "balance wheel", the method of scaling, setting goals in accordance with the SMART model in the process of an individual educational program formation have been revealed.

Conclusion. The use of coaching in the process of future institutions of higher education lecturer's education and practical training allows to improve the level of professionalism aimed at personal support in mastering the skills necessary for the person's maximum realization in a profession, motivation for professional activity and personal growth, acquires understanding and comprehension of the person's own possibilities, assessment of personal qualities and achievements that can be realized in the professional sphere of their activity. With the introduction of coaching, the level of professional skills, working capacity has significantly increased, the future institutions of higher education lecturers has effectively implemented the developed individual educational program.

Keywords: *coaching; pedagogical coaching; coaching technologies; professionalism; development of lecturer's professionalism; individual educational program.*

Одержано редакцією 26.01.2019
Прийнято до публікації 1.02.2019